

Před obrazy Vladimíra Vašíčka

Již víc jak půl století trvá onen zápas jehož poslední fáze dosud nebyla (a dlouho ještě asi nebude) dobojována a v němž jde o to, aby umělcem nazíraná realita nebyla tlumočena ve svém optickém povrchu, ale umocněna do svébytného obrazového útvaru. Není to ostatně jen záležitost výtvarného vývoje posledních padesáti let; celou tisíciletou historií umění se jako nápadná stopa vine charakteristický protipól mezi naturálistním zobrazováním přírody, světa a lidské skutečnosti a uměleckým názorem, jenž přírodní formu chce nahradit vlastním stylisovaným tvarem, který je výsledkem autorovy autonomní invence. Malíř sám vynalézává tvary a usiluje nahradit disharmonickou složitost viděného světa harmonií, přehledností a jednotou svého vlastního tvoření, jež se skutečností inspiruje, ale její podobu nechává projít filtrem vlastní umělcovy představivosti. Celé estetické systémy se tento základní prvek tvůrčího procesu snaží vysvětlit výkladem o hegemonii t. zv. uměleckého chtění, které nahrazuje prostou řemeslnou schopnost a zručnost cechovně organisovaného umělce minulých dob. Moderní t. j. dnešní umělec je vedle toho, že si osvojil určité technické poznatky a vládne jimi, zároveň (řekl bych však především) i filosofem, myslitelem, který svou tvorbou zaujímá určitý, plně vyhraněný postoj ke světu a lidem.

Malíř Vladimír Vašíček je jedním z těch kteří svým dílem usilují o naplnění této zákonitosti, pohánějící chod moderního umění na cestě k poznání neohraničenosti reality a její komplexnosti. Má odvalu žít i tvořit na venkově a nebýt přitom pouze regionálním malířem, ale aktivně se podílet na problémech, které dnes řeší umělecká centra. Skutečnost jeho životního prostředí, v němž jsou stále ještě silné folkloristické prvky, je mu materiálem, jakousi bohatou motivickou zásobnicí k vytváření vlastních obrazových koncepcí tak, jak je tomu u každého umělce, jehož žije silný pramen talentu, vůle a práce. Nemůžeme si tu nezpomenout na jiného umělce, jemuž byla dlouho předhazována výtka regionalismu a jenž díky své vlastní tvůrčí síle, originalitě a sensibilitě výsostně moderní se stal umělcem světovým. Také Leoš Janáček vyšel z regionální oblasti výrazného národopisného charakteru, z materiálu lidové písně a osobité intonance lidské mluvy, aby na této látkové základně vystavěl mohutnou stavbu svého hudebního díla, jež se dotýká nejvyšších vrcholů světové hudební kultury. A přece ho podezírali z neznalosti základních skladebných disciplín z chyb proti instrumentalisaci, zdál se jim primitivní, neukázněný, hrubý. Zatím to byl člověk neobyčejně citový, intuitivní, jeho tvoření vycházelo spíše z vnitřního pohnutí, než-li z racionální úvahy, vše bylo u něho v činnosti, nervy i duše i fantazie, vše v pohybu, v akci, v tvůrčí součinnosti myšlenky i citu, inspirace i rozmyslu. Janáček je typický moderní umělec, neboť skutečnost (lidová píseň) mu byla pouhou hudební

látkou, z níž jeho prožitek vytvářel plně smyslovou hudbu, hluboce vážného citu, hudbu dramatickou, rytmickou, strhující.

I Vašíčkova malba je plna vzruchu, pohybu, dynamiky, tvary tu jakoby rostly před divákovými očima, krystalicky se formovaly, obnažovaly. Je výrazem, podmíněným složitými podněty jeho života uprostřed přírody a venkovského lidu, v úsilí (jak sám říká) „komplexně sdělit pocit souběžného vidění“. Nejde mu o dějovost, o vyprávění s přesnou pointou; jeho obrazy jsou jakousi signalisací konkrétních stavů trvání, dynamických dojmů a zážitků, konstantní fixací stadia tvůrčího ducha, jehož osobitá tvářnost se mění podle podoby života. Proto základem jeho výtvarného názoru je barevná plocha uvedená v pohyb a sestavující komposici v dynamickém procesu ne nepodobném principu futuristického malířství. (Znovu se tu vtírá tvůrčí metoda Janáčkova s její mozaikovitou stavbou celků na podkladě malých motivů, která opakuje několikrát se vracející jedno i půltaktový motivek na různých stupních s jednoduchou variací). Někteří Vašíčkovým obrazům vytýkají dekorativnost, zapomínajíce na obsah, jenž je jim podložen. Jak však výstižně poznamenal Piet Mondrian: „Každé umění je dekorativní, chybí-li mu hluboký vnitřní výraz“. A právě jeho přítomnost ochraňuje tyto obrazy před nebezpečím pouhé lenošky oka. Jsou promyšleným činem obnovy, rekonstrujícím představu, řeč tvarů, obnovujícím sám život, neboť zjemňujícím citovost lidí.

Předcházela jim práce. Tvrdá, neúnavná, vysilující práce dělníka na poli umění. Po roce 1948 se vrátil ze studií v Praze domů na Moravské Slovácko ne proto, aby šel vyšlapanou stezkou Úprkovou, ale aby v klidu a soustředění promyslel jisté věci. Věci umělecké tvorby. Svatobořice se staly cílem pravidelných návštěv mladých umělců, jeho přátel. Z Prahy přijížděl Ota Janeček a Richard Fremund, z Brna Matal a Kubíček, z Uh. Hradiště Vaculka. Při schůzkách se zaháněly pochyby, dávala se odvaha i naděje, rozcházelo se s větší chutí do práce. Práce se rovnala zápasu. Obrazy byly obranou, gestem víry v sebe sama. Vašíček maloval, vydával se na výzkum skutečnosti, tvořil. Šlo mu o ryze výtvarné hodnoty čisté barvy v její kvalitě estetické, o dramatickou komposici všech tvarových prvků v rovnovážném výrazu ploch i linií, které je ohraničují. Zprvu se ještě potýkal s ilusivním postojem k pozorované přírodní skutečnosti, jak to dokládá „Krajina těsně přede žněmi“ z r. 1949 a „Podzimní krajina“, ale pak se vůle k autonomní organizaci obrazové plochy zesilovala a uvolňovaly se ony složky, jež jsou již patrné v „Černých stromech“ z r. 1951, kde plošně pojatá obloha výrazně kontrastuje s dvouplánovým pojednáním krajiny. V „Krajině s červenými domy“ z r. 1953 se v dynamicky pohnuté komposici, složené ze stereometrických ploch, již projevuje ono úsilí, které Vašíčkovu práci natrvalo ovládne po roce 1954. Snaží se vyřešit hloubku výtvarného prostoru násobením pozorovatelova stanoviště, ne jednopohledového ani nadzvednutého, jak je tomu u Cézanna, nýbrž dynamicky pohyblivého. Je to v podstatě kubofuturistické stmelování pohledů z něko-

lika stran, především zepředu a zezadu a proti sobě, pořádání tvarů a objektů v jakýchsi učeněných fragmentech s důrazem na jejich vzájemné prostupy. „Žnečka“ z r. 1957, „Dívky proti fialové obloze“ z r. 1958 a zvláště řada krajin počínaje „Obilným polem“ z téhož roku, v nichž je plošná tříšť ukázňovaná polyfonií barevného akordu, umocňuje tuto intenzitu tvarového i barevného výrazu do poloh, v nichž se již Vašíček blíží nefigurativnímu názoru na malbu. Ale jakoby smýšlel s Kandinským: „Nejdůležitější věcí na formě je vědět, zda vychází z vnitřní nutnosti“ — Vašíček každý stupeň svého projevu kontroluje mírou jeho opodstatněnosti, požadkem tvůrčí funkčnosti. „Letní krajina u lesa“ z r. 1958 se opět pohledově zklidňuje, zpřehledňuje ženy na „Návratu z pole“ (1959) znovu dostávají svou figurativní uměřenost, stejně tak jako „Žena s květinami“ z r. 1960, kde jen pozadí svědčí o nedávné tvarové bouři. Uzavírá se dosavadní tvůrčí proces, plný neklidu, sváru a vnitřního napětí, v němž se lidský mikrokosmos umělcův stává jevištěm střetávání věčných sil tvůrčího puzení po výrazu sebe sama, vlastnosti, pro níž se člověk stal vládcem přírody a z jejíž velikosti dnes sahá od země po hvězdách.

Luboš Hlaváček

Seznam vystavených prací

Obrazy (oleje):

1. Krajina těsně přede žněmi	1949	72 x 116 cm
2. U mlátičky	1949	81 x 92 cm
3. Podzimní krajina	1949	81 x 92 cm
4. Žně	1950	73 x 97 cm
5. Černé stromy	1951	70 x 81 cm
6. Krajina s kupami sena	1952	65 x 75 cm
7. Krajina s červenými domy	1953	55 x 67 cm
8. Zátíší s pečivem	1954	38 x 61 cm
9. Zátíší s teplometem	1954	50 x 55 cm
10. Pradlena	1955	81 x 65 cm
11. Okrajování řepy	1955	65 x 81 cm
12. Dekorativní kompozice	1956	130 x 97 cm
13. Letní krajina – světlá	1956	81 x 100 cm
14. Květ kaštanu	1957	65 x 81 cm
15. Dvě dívky	1957	65 x 81 cm
16. Žnečka	1957	116 x 89 cm
17. Slunečnice	1957	116 x 89 cm
18. Podzim	1957	116 x 89 cm
19. Dívka s košem hroznů	1957	92 x 73 cm
20. Žena se slunečnicemi	1957	116 x 89 cm
21. Sběračka obilí	1957	46 x 33 cm
22. Blatouchy	1958	46 x 33 cm
23. Dívky proti fialové obloze	1958	116 x 89 cm
24. Krajina za vedra	1958	60 x 73 cm
25. Obilná pole	1958	73 x 92 cm
26. Úrodná krajina	1958	73 x 92 cm
27. Letní krajina	1958	81 x 100 cm
28. Žena trhající třešně	1958	130 x 81 cm
29. Krajina se sluncem	1958	81 x 100 cm
30. Návrat z pole	1959	116 x 100 cm
31. Zelený a červený deštník	1959	130 x 97 cm
32. Krajina o žních	1959	130 x 97 cm
33. Podzim	1959	130 x 97 cm
34. Matka s děckem	1959	65 x 81 cm
35. Žena se srpem	1960	100 x 81 cm
36. Ženy s kukuřicí	1960	146 x 132 cm
37. Děvče s podbělem	1960	73 x 60 cm
38. Dvě přítelkyně	1960	116 x 89 cm
39. Žena s květinou	1960	116 x 89 cm
40. V zahradě	1960	81 x 130 cm

Akvarely, kresby a pastely: